

HET SPREUKENBOEK IS EEN MOOI VOORBEELD
VAN FAMILIEONDERWIJS: EEN VADER WIJDT ZIJN
ZOON IN IN DE GEHEIMEN VAN HET LEVEN. HOE
BLIJF JE IN HET LEVEN BEWAARD VOOR GROTE
MISSTAPPEN? HOE KUN JE EEN GELUKKIG LEVEN
LEIDEN? HET SLEUTELWOORD IS WIJSHEID.
IN SPREUKEN 4 GEEFT DE VADER ZIJN ZOON
DEZELFDE PRAKTISCHE LESSEN DIE HIJ ZELF LANG
GELEDEN GELEERD HAD VAN ZIJN VADER, EN
WAARVAN HIJ IN HET LEVEN HEEFT ONDERVON-
DEN DAT HET ÉCHT WERKT. HET IS DUS ECHT
PRAKTIJKONDERWIJS.

• door Karel Rummelink

INWIJDING IN *de geheimen* VAN HET LEVEN

EEN KORTE SAMENVATTING VAN DIT HOOFDSTUK

- De dichter drukt zijn wijsheidslessen uit in de woorden onderricht, begrip en kennis. Met elkaar vormen zij de basis van zijn lessen.
- Het onderwijs gaat van vader op zoon en het is ingebed in een verhouding van liefde.
- Je leven inrichten op basis van wijsheid heeft een beschermende werking.
- Wijsheid kun je zoeken, het voegt inzicht toe aan wat je al weet.
- Als je de wijsheidslessen ter harte neemt zal je gedrag er door gevormd worden; bij de mensen om je heen verdien je respect en waardering.
- De wijze heeft de belofte van een lang leven.
- Je leven wordt er doelgerichter van, je wordt bewaard voor misstappen.
- Wijsheid draagt bij aan je persoonlijke ontwikkeling.
- Wijsheid is een stijl van leven, een leven met goddelijke normen en waarden.
- Wie de wijsheid verachten zijn als mensen die in het duister rondtasten.
- Het leven van een wijze rechtvaardige is als de zon die opkomt en steeds meer licht verspreidt.
- Wijsheid heb je voor ogen en bewaar je in je hart. Het heeft een gunstige invloed op je hele leven, het werkt als medicijn.
- Wijsheid leert ons bedachtzaam te zijn over wat we zeggen en doen; daardoor wordt ons leven transparant en stabiel, of mensen nu op je letten of niet.
- En ten slotte: maak rechte sporen voor je zelf en houd afstand van al het kwaad.

OP ZOEK NAAR WIJSHEID

Het is heel goed mogelijk dat je instemt met wat tot nu toe is gezegd, maar je ervaart toch een zekere afkeer. Wijsheid is intellect, intellect is studeren en studeren is niets voor jou. Maar je weet heel goed dat zo'n houding je ook niet verder brengt. Eigenlijk zou je graag verstandig zijn, want dan weet je hoe te reageren in allerlei situaties en op moeilijke vragen. Dus toch maar op zoek naar wijsheid? Maar waar begin ik? Psalm 111 geeft het antwoord: 'Ontzag voor de Heer'.

Spreuken 4

Dat betekent: Hem serieus nemen en luisteren naar zijn adviezen. In Spr. 2:6 staat dat de Heer wijsheid geeft, uit zijn mond komen kennis en verstand. Een soortgelijke uitspraak staat in Psalm 119:9. Op de vraag hoe je als je jong bent bewaring ervaart, volgt: 'Houd je aan wat Gods woord zegt.' Ook al is het boek lang geleden geschreven, de Bijbel is dus uiterst actueel.

Wijsheid komt dus van God en is ook te zien in Zijn schepping. Spr. 6:6 zegt bijvoorbeeld dat je in het doen en laten van mieren waardevolle informatie vindt. Die zijn op het goede moment met noodzakelijke dingen bezig. Ik denk dat de schrijver onder andere bedoelt dat als je jong bent, je moet investeren in kennis en wijsheid, zodat je er later, als de omstandigheden ongunstiger zijn, van kunt profiteren. Hoewel ik zelf tamelijk laat op gang kwam, bracht de Heer me in een situatie waarin ik wel moest. Ik had toen een deal met mijn vrouw dat een gedeelte van de avond voor haar was en de rest voor bijbelstudie. Een belangrijk gedeelte om te bestuderen zijn de evangeliën. De Heer Jezus wordt gekenmerkt in Jes. 11:2 als voorzien van de Geest van wijsheid, verstand, raad en sterkte. Als er dus iemand is van wiens doen en laten ik veel kan leren is Hij het wel. Als ik over Hem ga lezen, kom ik al helemaal in het begin het verhaal tegen waarin Hij verzocht wordt. Het is heel herkenbaar, want we leven in een wereld waarin zo'n beetje al onze behoeften vervuld kunnen worden, ook zondige. Ik leer er hoe de Heer Jezus reageerde: 'Er staat geschreven.'

UITWERKING

In Mat. 11:19 staat dat de wijsheid door haar optreden in het gelijk wordt gesteld. Daarmee bedoelt de Heer Jezus dat verstandig gedrag echt wel onderkend wordt, de beste papieren heeft. Er is immers ook veel schijnwijsheid. Daartegenover is Jak. 3:13-18 een geweldige aanrader om te lezen en op je te laten inwerken: Een wijs mens verspreidt de vrede van God om zich heen! Hij stelt in het vooruitzicht dat je een vredestichter bent als je ermee aan de slag gaat.

- 1 Zonen, luister naar de lessen van je vader, wees vol aandacht en kom tot begrip.
- 2 Wat ik je leer is waardevol, sla dus mijn onderricht niet in de wind.
- 3 Ik was mijn vaders beminde zoon, mijn moeders lieveling.
- 4 Mijn vader leerde mij: 'Laat je hart mijn woorden bewaren, handel naar mijn richtlijnen, dan gaat het je goed.
- 5 Streef naar wijsheid, zoek naar kennis, wijk niet af van wat ik zeg, vergeet het niet.
- 6 Verlaat de wijsheid niet, dan beschermt ze je, heb haar lief, dan behoedt ze je.
- 7 Het begin van wijsheid is dat je wijsheid zoekt, aan alles wat je hebt verworven, inzicht toevoegt.
- 8 Acht de wijsheid hoog, dan geeft ze je aanzien, ze strekt je tot eer wanneer je haar omhelst.
- 9 Ze legt een sierlijke krans om je hoofd, schenkt je een luisterrijke kroon.'
- 10 Mijn zoon, luister, neem mijn woorden aan, ze vermeederen de jaren van je leven.
- 11 Ik heb je de weg van de wijsheid gewezen, op rechte paden heb ik je gevoerd.
- 12 Je zult onbelemmerd voortgaan, nergens zul je struikelen, al ga je nog zo snel.
- 13 Laat mijn onderricht niet los, houd het vast, vergeet het nooit, het is je leven.
- 14 Ga niet het pad van goddelozen, bewandel niet de weg van wie boosaardig zijn.
- 15 Mijd hun weg, betreed hem niet, ga eraan voorbij, loop door.
- 16 Ze gaan niet slapen voor ze kwaad hebben gedaan; wanneer ze anderen niet ten val brengen, worden ze van hun rust beroofd.
- 17 Ze doen zich te goed aan het brood van goddeloosheid, zwelgen in de wijn van het geweld.
- 18 De weg van de rechtvaardigen is stralend als de zon, die opkomt, hoger klimt, totdat de dag zijn licht verspreidt.
- 19 De weg van goddelozen is alleen maar duisternis, ze struikelen, en weten niet waarover.
- 20 Mijn zoon, heb aandacht voor mijn woorden, geef aan mijn uitspraken gehoor.
- 21 Houd ze steeds voor ogen, bewaar ze in het diepste van je hart.
- 22 Ze zijn het leven voor wie ze aanvaarden, sterken heel het lichaam als een medicijn.
- 23 Van alles waarover je waakt, waak vooral over je hart, het is de bron van je leven.
- 24 Neem nooit leugens in de mond, laat geen bedrog over je lippen komen.
- 25 Je moet elk mens recht in de ogen kunnen zien, nooit je ogen hoeven neerslaan.
- 26 Effen de weg waarover je gaat, dan loop je met vaste tred.
- 27 Wijk niet af naar rechts, wijk niet af naar links, wijk alleen uit voor het kwaad